

Structural Relationship of Moral Values Based on Attachment Style, Spiritual Well-being, and Life Orientation among Unsupervised Adolescents: A Transcendental Ethics Model

Akramsadat Masoodi Alavi ¹, Shahnaz Khaleghipour ^{2,*}, Jalal vahabi homabadi ³

¹ MSc, Department of Psychology, Naein Branch, Islamic Azad University, Naein, Iran

² Assistant Professor, Department of Psychology, Naein Branch Islamic Azad University, Naein, Iran

³ Assistant Professor, Department of Education, Naein Branch Islamic Azad University, Naein, Iran

* **Corresponding author:** Shahnaz Khaleghipour, Assistant Professor, Department of Psychology, Naein Branch Islamic Azad University, Naein, Iran. E-mail: khaleghipour@naeiniau.ac.ir

Received: 07 Nov 2016

Accepted: 09 Feb 2018

Abstract

Introduction: The current study aimed at investigating the structural relationship of moral values based on attachment style, spiritual well-being, and life orientation in unsupervised adolescents in Isfahan, Iran.

Methods: The current descriptive study was relied on multiple correlation and structural equation modeling. The research sample was comprised of 118 unsupervised adolescents in Isfahan, Iran. Hazan and Shaver attachment, Gomes & Fisher spiritual well-being, life orientation shyler & carver, and Graham Hyatt moral foundations questionnaires were used as data collection tools.

Results: Findings of the current study showed a significant relationship between moral values and attachment style, spiritual well-being, and life orientation in the studied population ($P < 0.05$). The fitness of conceptual model was confirmed by attachment style, spiritual well-being, and life orientation.

Conclusions: According to the obtained results, the moral values is a factor comprised of spiritual, psychological, and social variables.

Keywords: Spiritual Well-being, Life Orientation, Attachment Style, Moral Values

روابط ساختاری ارزش‌های اخلاقی بر اساس سبک دلبستگی، بهزیستی معنوی و جهت‌گیری زندگی در نوجوانان بدسرپرست: مدل اخلاق متعالی

اکرم السادات مسعودی علوی^۱، شهناز خالقی پور^{۲*}، جلال وهابی همابادی^۳

^۱ کارشناس ارشد، گروه روانشناسی، واحد نایین، دانشگاه آزاد اسلامی، نایین، ایران

^۲ استادیار، گروه روانشناسی، واحد نایین، دانشگاه آزاد اسلامی، نایین، ایران

^۳ استادیار، گروه معارف، واحد نایین، دانشگاه آزاد اسلامی، نایین، ایران

* نویسنده مسئول: شهناز خالقی پور، استادیار، گروه روانشناسی، واحد نایین، دانشگاه آزاد اسلامی، نایین، ایران. ایمیل:

khaleghipour@naeiniau.ac.ir

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۳۹۶/۱۱/۲۰

تاریخ دریافت مقاله: ۱۳۹۵/۰۸/۱۷

چکیده

مقدمه: پژوهش حاضر با هدف بررسی روابط ساختاری ارزش‌های اخلاقی بر اساس سبک دلبستگی، بهزیستی معنوی و جهت‌گیری زندگی در نوجوانان بدسرپرست شهر اصفهان شکل گرفت.

روش کار: این پژوهش در دسته پژوهش‌های توصیفی از نوع همبستگی چندگانه و معادلات ساختاری بود. نمونه پژوهش حاضر شامل ۱۱۸ نفر از کودکان بدسرپرست شهر اصفهان بود که به پرسشنامه سبک دلبستگی هازن و شیور (۱۹۸۷)، پرسشنامه بهزیستی معنوی گومز و فیشر (۲۰۰۳)، پرسشنامه جهت‌گیری زندگی شیور و کارور (۱۹۸۵) و پرسشنامه بنیان‌های اخلاقی هایت و گراهام (۲۰۰۴) پاسخ دادند.

یافته‌ها: یافته‌های حاصل از پژوهش نشان داد که بین ارزش‌های اخلاقی با سبک‌های دلبستگی، بهزیستی معنوی و جهت‌گیری زندگی رابطه وجود داشت ($P < 0/05$). برازش مدل مفهومی ارزش‌های اخلاقی از طریق سبک دلبستگی، بهزیستی معنوی و جهت‌گیری زندگی مورد تأیید قرار گرفت.

نتیجه‌گیری: باتوجه به نتایج به دست آمده بر آورد می‌شود ارزش‌های اخلاقی فاکتوری است که در آن عوامل معنوی، روانی و اجتماعی دخیل می‌باشد.

کلیدواژه‌ها: بهزیستی معنوی، جهت‌گیری زندگی، سبک دلبستگی، ارزش‌های اخلاقی

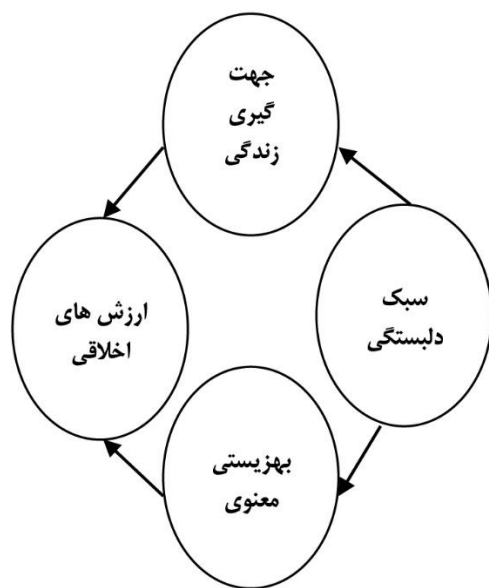
تمامی حقوق نشر برای انجمن علمی پرستاری ایران محفوظ است.

مقدمه

مختلف از جمله اعتیاد، وارد نمودن آسیب و آزارهای جسمی یا روانی به فرزندان فاقد صلاحیت لازم اجتماعی، اخلاقی و رفتاری برای نگهداری فرزند می‌باشند. حمایت والدین و اطرافیان در کسب سلامت و بهبود کیفیت زندگی فرزندان مؤثر است. دور شدن از محبت والدین، برآورده نشدن نیازهای مختلف دوره رشد مانند نیاز به تعلق، تحسین و محبت منجر به گزارش شیوع بالاتر بحران‌ها و آسیب‌های روانی، اختلالات رفتاری، پرخاشگری، اضطراب و افسردگی، تمایل به مصرف مواد مخدر و ناهنجاری‌های اجتماعی در بین نوجوانان محروم از والدین یا بد سرپرست شده است (۴).

دوران نوجوانی اهمیت خاصی در زندگی انسان دارد و روانشناسان آن را دوران احساس گرایی، بحران‌های سازنده و دوره فشار و طوفان نامیده‌اند (۱). رشد و رفتار افراد متأثر از نوع خانواده‌ای است که در آن زندگی می‌کنند، فرزندان در خانواده و در تعامل با دیگران مهارت‌های ارتباطی، تفسیر رفتارهای اطرافیان و تجربه نمودن احساسات را می‌آموزند (۲). عملکرد نامناسب خانواده و والدین در اثر جدایی یا فوت ایشان می‌تواند موجب سوق دادن نوجوان به مشارکت در رفتارهای پرخطر، افت کیفیت زندگی و کاهش رضایتمندی کلی او گردد (۳). افراد بد سرپرست فرزندان هستند که سرپرستان آنها به دلایل

دیر یا زود به زوال کشیده خواهد شد (۱۵). در این راستا Hiebler-Ragger و همکاران (۲۰۱۶) در پژوهشی نشان دادند که دلبستگی ناایمن با سطح پایین معنویت و سطوح بالای اختلالات خلقی همراه بود (۱۶). Sirois و همکاران (۲۰۱۶) در پژوهشی دیگر نشان دادند که هر دو شکل دلبستگی اجتنابی و اضطراب با بهزیستی و حمایت اجتماعی ادراک شده پایین‌تر و خستگی بالاتر در ارتباط می‌باشد (۱۷). بعلاوه Mohr (۲۰۱۶) در پژوهشی نشان داد که نمرات سبک دلبستگی اجتنابی و اضطرابی پیش بینی کننده خوبی برای بهزیستی در افراد می‌باشد. همچنین نتایج تحلیل رگرسیون نشان داد که سبک‌های دلبستگی متغیر تعدیل کننده مناسبی برای تجارب روزانه افراد و میزان خشم و ترس افراد در نظر گرفته می‌شود (۱۸). Robinson و همکاران (۲۰۱۵) در پژوهشی نشان دادند که سبک دلبستگی اجتنابی بر قضاوت‌های اخلاقی افراد تأثیر دارد (۱۹). لیکن از آنجایی که نابسامانی خانوادگی، کمبودهای آموزشی و پرورشی و بهداشتی، جابه جایی بی رویه، فقر و اعتیاد، پرخاشگری و افسردگی ناشی از عدم انجام وظایف سرپرست در بسیاری از خانواده‌ها و بسیاری از عوامل مهم دیگر باعث می‌شود، اختلالات عاطفی و رفتاری کودکان وسعت بی سابقه‌ای پیدا کند. بنابراین در شرایط فعلی و با توجه به این مسائل، لزوم توجه هرچه بیشتر به کودکان، بیشتر از هر زمان دیگر احساس می‌شود (۲۰). در همین راستا پژوهش حاضر بر آن است تا به بررسی روابط ساختاری سبک دلبستگی، بهزیستی معنوی، جهت‌گیری زندگی و ارزش‌های اخلاقی در نوجوانان بدسرپرست شهر اصفهان بپردازد و به این سؤال پاسخ دهد که روابط ساختاری ارزش‌های اخلاقی بر اساس سبک دلبستگی، بهزیستی معنوی، جهت‌گیری زندگی و ارزش‌های اخلاقی چگونه است؟ با توجه به پیشینه پژوهش، مدل پیشنهادی پژوهش به شرح زیر ارائه می‌گردد:

تصویر ۱: مدل مفهومی پژوهش

سرپرستی مناسب والدین برای نوجوانان در جامعه مدرن که مسائلی همچون استرس در آن موج می‌زند یک ضرورت انکارناپذیر است (۵). کودکانی که از والدین و سرپرست مطلوب بهره‌مند هستند، احساس وابستگی، استقلال و حمایت می‌کنند (۶). نظریه دلبستگی بر این موضوع تأکید دارد که پیوندهای عاطفی که در بدو تولد بین کودک و مادر (مراقب) در قالب مدل‌های ذهنی درون‌سازی می‌شوند به روابط کودک در آینده، تعمیم یافته و الگوی این روابط، یعنی سبک‌های دلبستگی در طول زندگی فرد نسبتاً پایدار می‌مانند (۷). از سوی دیگر مفهوم دلبستگی و شکل‌گیری آن در دوران کودکی می‌تواند به روابط میان فردی در دوران بزرگسالی کمک کرده و تأثیرگذار باشد، چرا که سبک‌های دلبستگی تعیین کننده قواعد عاطفی و شناختی و راهبردهایی هستند که واکنش‌های هیجانی را در افراد و روابط بین شخصی هدایت می‌کنند (۸). از طرف دیگر بهزیستی معنوی که دارای ماهیتی فردی و اجتماعی می‌باشد روابط متعددی با متغیرهای دیگر دارد. به این معنی که عشق، عدالت، امیدواری و ارزش‌گذاری به خصایص انسانی نیز از زمره شاخص‌های مطرح برای بهزیستی معنوی است (۹). برخی از شواهد و قرائین موجود نشان می‌دهد که بهزیستی معنوی به طور مستقل از ویژگی‌های شخصیتی یک سازه ضروری برای مطالعات حوزه سلامتی است (۱۰). همین شواهد نشان می‌دهد بهزیستی معنوی با ویژگی‌های شخصیتی دارای ارتباط معنا دار است. همچنین برخی پژوهش‌ها نشان داده‌اند که بهزیستی معنوی فراتر از بسیاری از ویژگی‌های روانی، اجتماعی و معنوی قادر به پیش‌بینی شادمانی است (۱۱). شادکامی با ویژگی‌های روانشناختی گوناگونی رابطه دارد که هر کدام می‌توانند نقشی در احساس رضایت از زندگی داشته باشند. یکی دیگر از سازه‌هایی که در سال‌های اخیر توسعه پیدا کرد و به عنوان شاخص بهزیستی مورد توجه قرار گرفت، معنای زندگی است. احساس معنا از طریق برآورده شدن نیازهای اولیه به هدفمندی، کارآمدی و خودارزشمندی تحقق می‌یابد و دیگر پژوهشگران اشاره کردند که تحقق معنا با اهمیت عملی و تصمیم‌گیری روزانه ارتباط دارد (۱۲). معناداری زندگی و جایگاه اهمیت آن برای برخوردار بودن از یک زندگی خوب و شاد، امری انکارناپذیر است (۱۳). به همین دلیل اغلب زندگی معنادار را از عوامل مهم سلامت روان شناختی می‌دانند. یافته‌های پژوهشی متعددی نشان داده‌اند که وجود معنا در زندگی عنصری اساسی در بهزیستی روانی عاطفی است و به طور نظام‌دار با ابعاد گوناگون شخصیت، سلامت ذهنی و جسمی، سازگاری و انطباق با استرس‌ها، مذهب و فعالیت‌های مذهبی و اختلالات رفتاری ارتباط دارد (۱۴). از جمله متغیرهای دیگری که در این پژوهش به بررسی سهم آن پرداخته می‌شود ارزش‌های اخلاقی می‌باشد. ارزش‌ها به مثابه پدیده‌های اجتماعی نقش اساسی در شکل‌گیری، کنترل و پیش‌بینی کنش‌ها و گرایش‌های افراد جامعه داشته‌اند و عنصری مرکزی در ساختار فرهنگی جوامع به شمار می‌روند. اخلاق و ارزش‌های اخلاقی تعیین کننده رفتارهای انسان‌ها می‌باشند و میزان تمایل افراد یک جامعه به ارزش‌های اخلاقی می‌تواند موجبات انحراف یا جلوگیری از انحرافات اجتماعی را در جامعه به وجود آورد و به طور کلی جامعه‌ای که افراد آن پایبند به اخلاق و ارزش‌های اخلاقی نباشند

روش کار

نمره گذاری می‌شوند. و براساس مقیاس پنج درجه‌ای لیکرت نمره گذاری می‌شود (۲۴). پژوهش‌های مکرر نشان داده‌اند که خوش بینی و بدبینی سرشتی با طیف گسترده‌ای از سازه‌های مرتبط مانند عزت نفس، ناامیدی و روان آزرده خوبی رابطه دارند که این مطلب بیانگر اعتبار همگرایی این پرسشنامه است. به علاوه تحلیل عاملی خوش بینی سرشتی و سازه‌های مرتبط با آن نشان داده است که خوش بینی سرشتی یک عامل مستقل و مجزا است که این مطلب نشان دهنده اعتبار افتراقی این سازه است (۲۴، ۲۵). ضریب پایایی این پرسشنامه با استفاده از روش آلفای کرونباخ ۰/۷۴ بدست آمده است که نشان دهنده پایایی بالای آزمون است. این آزمون در سال ۱۳۸۵، توسط کجیاف و همکاران در ایران هنجاریابی شده است. نتایج بدست آمده براساس روش بازآزمایی و آلفای کرونباخ حاکی از پایایی بالای مقیاس خوش بینی می‌باشد. ضریب روایی همزمان بین مقیاس خوش بینی با افسردگی و خودتسلط یابی به ترتیب ۰/۶۴ و ۰/۷۲ بدست آمد (۲۶).

آزمون بنیان‌های اخلاقی

این پرسشنامه توسط‌هایت و گراهام (۲۰۰۷) ساخته و اعتباریابی شده است. دارای ۳۲ سؤال می‌باشد و پنج عامل اخلاقی مراقبت، انصاف، وفاداری به گروه، احترام به مرجعیت و خلوص را اندازه گیری می‌نماید (۲۷). این مقیاس از دو بخش تشکیل شده است که عبارات بخش اول از عبارت ۱ تا ۱۶ یک مقیاس ۶ درجه‌ای لیکرت از اصلاً مهم نیست تا خیلی مهم است را شامل می‌شود و سؤال ۶ این بخش در جمع نمرات محاسبه نمی‌شود. بخش دوم از عبارت ۱۷ تا ۳۲ به صورت مقیاس ۶ درجه‌ای لیکرت از به شدت مخالفم تا به شدت موافقم را در بر می‌گیرد. در این بخش نیز سؤال ۲۲ در جمع نمرات محاسبه نمی‌شود. هایت و گرام آلفای کرونباخ، مراقبت، انصاف، وفاداری به گروه، احترام به مرجعیت و خلوص را به ترتیب ۰/۶۹، ۰/۶۵، ۰/۷۱، ۰/۷۴ و ۰/۸۴ بدست آورده‌اند (۲۷). سیفی (۱۳۹۱) ضریب پایایی کلی این مقیاس را ۰/۷۹ و همچنین برای مراقبت/آسیب، انصاف، وفاداری به گروه، احترام به مرجعیت و خلوص به ترتیب ۰/۵۸، ۰/۷۹، ۰/۶۱، ۰/۷۰ و ۰/۷۳ را بدست آورده است (۲۸). همچنین در پژوهش حسین نیا، خرمايي و شيخ الاسلامی (۱۳۹۴) به روش تصنیف (اسپیرمن-براون و گاتمن) برای کل مقیاس بنیان اخلاقی ۰/۶۳ و ۰/۶۲، برای خرده مقیاس‌های مراقبت/آسیب به ترتیب (۰/۵۸ و ۰/۶۱)، انصاف (۰/۵۹)، وفاداری به گروه (۰/۶۵)، احترام به مرجعیت (۰/۵۳) و خلوص (۰/۵۹) به دست آمد (۲۹). کد اخلاق به شماره REC.1396.47 به این پژوهش اختصاص یافت.

یافته‌ها

داده‌های حاصل از یافته‌های متغیرهای دموگرافیک پژوهش حاضر نشان می‌دهد از کل اعضای نمونه ۱۱۸ نفری، ۳۱ نفر (معادل ۲۶/۳ درصد) پسر و ۸۷ نفر (معادل ۷۳/۷ درصد) دختر بوده‌اند که ۳۰ نفر (معادل ۲۵/۴ درصد) بین ۱۲-۱۴ سال، ۷۸ نفر (معادل ۶۱/۱ درصد) بین ۱۴-۱۶ سال و ۱۰ نفر (معادل ۸/۵ درصد) بین ۱۷-۱۸ سال هستند. در جدول ۱ داده‌های توصیفی مربوط به متغیرهای پژوهش آورده شده است.

پژوهش حاضر از نوع توصیفی و همبستگی می‌باشد لیکن برای الگوسازی و تعیین روابط بین متغیرها، از روش مدل سازی معادلات ساختاری استفاده شد. جامعه آماری این پژوهش شامل تمامی نوجوانان بد سرپرست شهر اصفهان در سال ۱۳۹۴ بود که در خانه کودک سازمان بهزیستی تحت سرپرستی بودند. چون پژوهش حاضر از نوع پژوهش همبستگی با روش معادلات ساختاری بود حداقل حجم نمونه در ازای هر یک از متغیرهای پیش بین ۱۵ تا ۲۰ نفر می‌باشد (۲۱). لذا از آنجا که این پژوهش دارای ۳ متغیر پیش بین (سبک دلبستگی، بهزیستی معنوی، جهت گیری زندگی) و ۲ متغیر دموگرافیک (سن، جنس) بود حداقل حجم نمونه لازم برای این پژوهش ۱۰۰ نفر برآورد گردید. برای اطمینان بیشتر تعداد ۱۴۰ پرسشنامه در بین کودکان مقیم در خانه کودک توزیع گردید که از این میان ۱۱۸ پرسشنامه به محقق برگردانده شد (ضریب بازگشت پرسشنامه‌ها برابر با ۸۶ درصد بود). پرسشنامه‌های استفاده شده در این پژوهش عبارت بودند از:

پرسشنامه سبک‌های دلبستگی

پرسشنامه سبک‌های دلبستگی بزرگسالان توسط هازن و شاور (۱۹۸۷) ساخته شده، یک ابزار خودگزارشی دهی ۲۱ سوالی است و سه زیر مقیاس دلبستگی ایمن، دلبستگی نایمن اجتنابی و دلبستگی نایمن دوسوگرا (اضطرابی) را در طیف ۵ درجه‌ای از نمره ۱ (هیچ) تا نمره ۵ (خیلی زیاد) می‌سنجد (۲۲). این مقیاس شامل توصیف‌هایی در زمینه احساسات فرد درباره ادراک او از روابط خود با افراد مهم زندگی فعلی وی می‌باشد. طاهری و همکاران (۱۳۸۸) روایی این پرسش نامه را به وسیله همسانی درونی سبک‌های دلبستگی ۰/۵۵ تا ۰/۷۴ به دست آورد و پایایی آن را با استفاده از روش بازآزمایی در دلبستگی ایمن ۰/۸۴ و در دلبستگی نایمن اضطرابی و اجتنابی ۰/۷۸ گزارش کرده است (۲۳).

پرسشنامه بهزیستی معنوی گومز و فیشر

این پرسشنامه را گومز و فیشر (۲۰۰۳) طراحی کردند. این پرسشنامه از چهار بعد شخصی، متعالی، محیطی و اجتماعی تشکیل شده است و ۲۰ سؤال دارد. هر یک از خرده مقیاس‌ها دارای ۵ سؤال هستند. مقیاس پاسخگویی به سؤالات روش لیکرت ۶ درجه‌ای از اصلاً تا خیلی زیاد است. روش نمره گذاری پرسشنامه به این صورت است که درباره تمامی سؤالات، گزینه اصلاً نمره صفر و گزینه خیلی زیاد نمره ۵ می‌گیرد. گومز و فیشر (۲۰۰۳) ضریب پایایی را برای کل مقیاس ۰/۹۲ و برای خرده مقیاس‌ها به ترتیب ۰/۸۹، ۰/۷۶/۸۶، ۰/۷۹ و ۰/۷۹ گزارش کرده‌اند (۱۰). همچنین روایی این پرسشنامه در پژوهش‌های متعددی تأیید شده است. به عنوان مثال این پرسشنامه با خرده مقیاس روان پریشی پرسشنامه آیزنک همبستگی منفی و معنادار و با شادکامی همبستگی مثبت و معنادار داشته است. ضریب پایایی (آلفای کرونباخ) این پرسشنامه در این پژوهش ۰/۷۸ دست آمد.

پرسشنامه جهت گیری زندگی شیبیر و کارور

این پرسشنامه توسط شیبیر و همکاران (۱۹۹۴) ساخته شده است. این پرسشنامه دارای ۱۰ گویه است. گویه های ۲، ۵، ۶ و ۸ انحرافی هستند و نمره‌ای به آنها تعلق نمی‌گیرد و گویه های ۳، ۹ و ۷ بصورت معکوس

جدول ۱: میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش

میانگین	انحراف استاندارد	زیر مقیاس
سبک‌های دلبستگی		
۲۵/۹۱	۵/۵۲	سبک دلبستگی ایمن
۱۶/۸۶	۴/۵۵	سبک دلبستگی اجتنابی
۲۱/۷۲	۵/۴۶	سبک دلبستگی دو سوگرا
جهت‌گیری زندگی		
۱۱/۵۵	۲/۱۸	نگرش خوش بینانه
۷/۷۶	۲/۲۶	نگرش بدبینانه
بهبودی معنوی		
۴۱/۷۷	۶/۵۷	ارتباط با خود
۳۶/۹۵	۷/۹۰	ارتباط با خدا
۳۶/۰۷	۵/۶۰	ارتباط با دیگران
۳۹/۱۰	۶/۶۶	ارتباط با طبیعت
ارزش‌های اخلاقی		
۲۴/۳۸	۶/۶۲	مراقبت
۲۵/۸۹	۶/۲۷	انصاف
۲۴/۲۳	۵/۹۲	وفاداری به گروه
۲۳/۷۳	۶/۰۸	احترام به مرجعیت
۲۴/۷۱	۶/۰۰	اخلاص و تقدس
۱۲۲/۹۷	۲۷/۱۸	نمره کل ارزش‌های اخلاقی

جدول ۲: ضریب همبستگی متغیرهای پژوهش

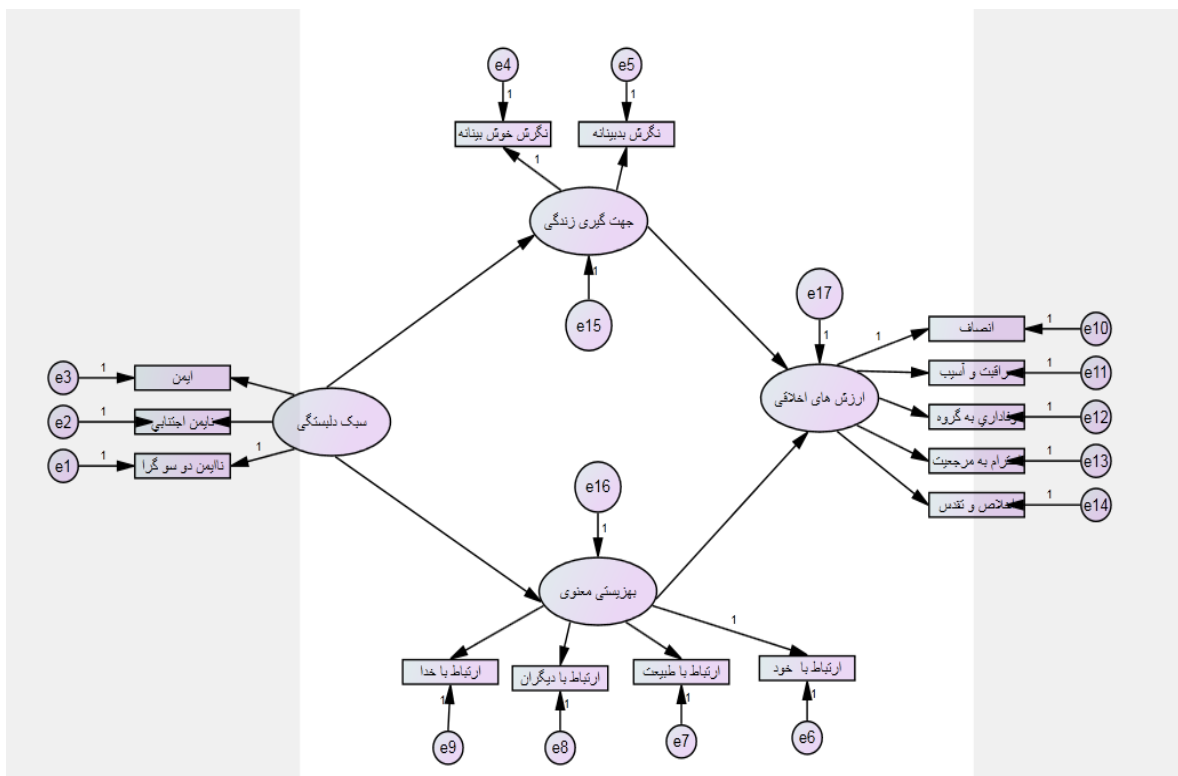
بهبودی معنوی	ارزش‌های اخلاقی	ایمن	ناایمن اجتنابی	ناایمن دو سوگرا	بدبینی
-۰/۱۷۴	۰/۰۲۳	-۰/۲۲۶*	۰/۱۷۲	۰/۲۱۶*	خوشبینی
۰/۵۴۵**	۰/۰۲۱	۰/۱۵۳	-۰/۱۱۲	-۰/۱۲۶	بهبودی معنوی
	۰/۳۱۰*	۰/۱۱۱	-۰/۱۰۴	-۰/۰۷۲	ارزش‌های اخلاقی
		۰/۲۵۲**	-۰/۳۵۹**	-۰/۳۰۲**	

Correlation is significant at the 0.05 level (2-tailed) *

Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed) **

با توجه به **جدول ۲** بالاترین میزان همبستگی مثبت بین خوش بینی و بهبودی معنوی با میزان ۰/۵۴۵ با سطح معناداری (P ≤ ۰/۰۱) و بالاترین میزان همبستگی منفی بین ارزش‌های اخلاقی و سبک دلبستگی ناایمن اجتنابی با میزان -۰/۳۵۹ با سطح معناداری (P ≤ ۰/۰۱) می‌باشد. به منظور ارزیابی کفایت برازندگی الگوی پیشنهادی با داده‌ها، ترکیبی از شاخص‌های برازندگی مانند مقدار مجذور کای (χ²)، شاخص هنجار شده مجذور کای (نسبت مجذور کای بر درجات آزادی)، شاخص نیکویی برازش (GFI)، شاخص نیکویی برازش تعدیل یافته (AGFI)، شاخص برازندگی هنجار شده (NFI)، شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)، شاخص برازندگی افزایشی (IFI)، شاخص توکر-لویس (TLI) و جذر میانگین مجذورات خطای تقریب (RMSEA) مورد استفاده قرار گرفت.

همانطور که در جدول فوق مشاهده می‌شود در نمرات سبک‌های دلبستگی، بیشترین و کمترین میانگین به ترتیب مربوط به سبک دلبستگی ایمن (۲۵/۹۱) و سبک دلبستگی ناایمن اجتنابی (۱۶/۸۶) می‌باشد؛ در نمرات جهت‌گیری زندگی، میانگین نمرات تلفی خوش بینانه (۱۱/۵۵) بیشتر از میانگین نمرات بدبینانه (۷/۷۶) می‌باشد؛ در نمرات بهبودی معنوی در گروه نمونه پژوهش، بیشترین و کمترین میزان میانگین به ترتیب مربوط به متغیرهای ارتباط با خود (۴۱/۷۷) و ارتباط با دیگران (۳۶/۰۷) می‌باشد و در نمرات ارزش‌های اخلاقی در گروه نمونه پژوهش، بیشترین و کمترین میزان میانگین به ترتیب مربوط به متغیرهای انصاف (۲۵/۸۹) و احترام به مرجعیت (۲۳/۷۳) می‌باشد. در **جدول ۲** ضریب همبستگی بین روابط پژوهش نشان داده شده است.

تصویر ۲: برازش مدل پیشنهادی

جدول ۳: شاخص های الگوی پیشنهادی متغیرهای مکنون

شاخص ها	X ² /df	TLI	CFI	NFI	GFI	RMSEA
مقادیر	۱/۸۷	۰/۹۱	۰/۹۳	۰/۸۲	۰/۹۵	۰/۰۸

جدول ۴: وزن های رگرسیونی زیر مقیاس های مورد مطالعه مدل پیشنهادی

P	C.R.	S.E.	میزان برآورد استاندارد شده	وزن های رگرسیون
۰/۰۵	-۱/۸۳	۰/۰۳	-۰/۰۶	سبک دلبستگی == جهت گیری زندگی
۰/۰۵۶	-۰/۶۷	۰/۱۲	-۰/۰۸	سبک دلبستگی == بهبودی معنوی
۰/۰۳	۲/۱۲	۳/۵۳	۰/۷۵	جهت گیری زندگی == ارزش های اخلاقی
۰/۰۲	۱/۶۱	۰/۰۸	-۰/۱۳	بهبیستی معنوی == ارزش های اخلاقی
			۱	سبک دلبستگی == سبک دلبستگی نالین دو سوگرا
۰/۰۰۱	۴/۵۶	۰/۱۲	-۰/۵۵	سبک دلبستگی == سبک دلبستگی نالین اجتنابی
۰/۰۰۱	۴/۶۶	۰/۱۴	-۰/۶۸	سبک دلبستگی == سبک دلبستگی ایمن
			۱	جهت گیری زندگی == نگرش های خوش بینانه
۰/۰۰۵	-۲/۷۹	۰/۳۶	-۱/۰۱	جهت گیری زندگی == نگرش های بد بینانه
			۱	بهبیستی معنوی == ارتباط با خود
۰/۰۰۱	۹/۳۶	۰/۱۲	۱/۱۲	بهبیستی معنوی == ارتباط با خدا
۰/۰۰۱	۱۰/۷۶	۰/۰۸	-۰/۸۸	بهبیستی معنوی == ارتباط با دیگران
۰/۰۰۱	۱۱/۰۲	۰/۰۹	۱/۰۶	بهبیستی معنوی == ارتباط با طبیعت
			۱	ارزش های اخلاقی == انصاف
۰/۰۰۱	۱۲/۵۳	۰/۰۸	۱/۰۲	ارزش های اخلاقی == مراقبت
۰/۰۰۱	۱۴/۰۳	۰/۰۶	-۰/۹۷	ارزش های اخلاقی == وفاداری به گروه
۰/۰۰۱	۱۳/۰۹	۰/۰۷	-۰/۹۶	ارزش های اخلاقی == احترام به مرجعیت
۰/۰۰۱	۱۲/۴۶	۰/۰۷	-۰/۹۲	ارزش های اخلاقی == اخلاص و تقدس

موقعیت‌های اجتماعی بعدی تحت الشعاع قرار می‌دهد؛ لذا می‌توان چنین بیان نمود که انسان‌ها تحت تأثیر پیوندهای دلبستگی خود قرار دارند. از سویی دیگر رشد اخلاقی در شمار مهمترین عوامل شکل دهنده فرا خود و احساس اخلاقی به حساب می‌آید که اساساً در بستر امن خانواده به عنوان بارزترین گروه در شکل‌گیری دلبستگی و در طی فرایند ارتباطی، عاطفی والدین با فرزندان شکل می‌گیرد. در این راستا می‌توان اینگونه عنوان کرد که شکل‌گیری دلبستگی ایمن، عامل مهمی در شکل‌گیری نگرش مثبت به ارزش‌های اخلاقی و نهادینه کردن آنها در فرد قلمداد می‌شود و بدین ترتیب افراد براساس آن رفتارهای خود را جهت می‌دهند؛ چیزی که افراد نا ایمن اجتنابی و دوسو گرا به واسطه انحراف از مسیر اصلی نظام دلبستگی از آن محروم هستند. یکی دیگر از یافته‌های این پژوهش وجود ارتباط معنادار بین بهزیستی معنوی و ارزش‌های اخلاقی در نوجوانان بدسرپرست می‌باشد. همچنین رابطه مؤلفه مراقبت با مؤلفه‌های بهزیستی معنوی معنی دار نبود. نتایج حاصله از فرضیه حاضر با نتایج پژوهش‌های بامستیگر و همکاران (۲۰۱۳) همخوان می‌باشد (۳۱). در شرح یافته‌ها چنین می‌توان گفت بهزیستی معنوی یک ترکیب هماهنگ از ابعاد جسمی، مذهبی، روانی و اجتماعی است که در نگاهی جامع و مثبت منعکس کننده مجموعه‌ای از احساسات و حالات عاطفی و شناختی نسبت به خود و دنیای اطراف است؛ لذا فردی که در زندگی خود به بهزیستی معنوی رسیده و قائل به موجودی ماورایی است بیشتر احتمال دارد که پایبند و متعهد به ارزش‌های اخلاقی باشد. از طرفی بهزیستی معنوی معنای زندگی فرد را گسترش می‌دهد و آن را به چیزی فراتر از مادیات سوق می‌دهد؛ لذا این افراد معنویت را نیرویی برانگیزاننده در زندگی در نظر می‌گیرند که آن‌ها را به سمت هدفی ورای فردیت سوق می‌دهد و از آن جهت که انسان به عنوان نظامی یکپارچه عمل می‌کند احساس بهزیستی معنوی، رضایت و هدفمندی و به تبع آن ارزش‌های اخلاقی را به دنبال دارد و در این راستا بهزیستی معنوی به واسطه رهنمودها و ارائه سامانه باورها و ارزش‌ها می‌تواند منجر به شکل دهی ارزش‌های اخلاقی شود و تغییرات مثبتی را برای فرد به ارمغان آورد؛ که این امر در نوجوانان بدسرپرست به واسطه آسیب‌هایی که از جانب والدین دیده‌اند تحقق پیدا نکرده است. یافته دیگر پژوهش وجود ارتباط معنادار بین جهت‌گیری زندگی و ارزش‌های اخلاقی در نوجوانان بدسرپرست می‌باشد. نتایج پژوهش حاضر با پژوهش‌های بدری (۱۳۹۱) و مرکولا (۲۰۰۲) همخوان می‌باشد (۳۲، ۳۳). در تبیین یافته‌های پژوهش چنین می‌توان عنوان نمود که جهت‌گیری زندگی جزء کیفیت‌های اساسی شخصیت به شمار می‌روند؛ لذا اتخاذ جهت‌گیری خوشبینانه به عنوان یک عامل محافظت‌کننده اساسی، منجر به ارزیابی مثبت نسبت به خود و دیگران قلمداد می‌گردد که باعث می‌شود فرد احساس هدفمندی در زندگی داشته باشد. افراد هدفمند دارای احساس کارآمدی و حس خود ارزشمندی هستند و پیامدها را به عوامل ثابت، کلی و درونی ربط می‌دهند و به دلیل این انعطاف‌پذیری قادرند مسئولیت بیشتری را در قبال رویدادهای مثبت و منفی زندگی بپذیرند و نه تنها قادرند ارزش‌های اخلاقی خود را حفظ کنند بلکه می‌توانند آن‌ها را رشد و توسعه داده و به شیوه‌ای

تصویر ۲ مدل پیشنهادی برازش شده را نشان می‌دهد. در این مدل پیشنهادی سبک‌های دلبستگی به عنوان یک متغیر برونزا و سه متغیر جهت‌گیری زندگی، بهزیستی معنوی و ارزش‌های اخلاقی به عنوان متغیر درونزا به نمایش درآمده‌اند. همچنین متغیر مکنون سبک‌های دلبستگی سه متغیر آشکار، متغیر مکنون جهت‌گیری زندگی دو متغیر آشکار، متغیر مکنون بهزیستی معنوی چهار متغیر آشکار و نهایتاً متغیر مکنون ارزش‌های اخلاقی، پنج متغیر آشکار را اندازه‌گیری می‌نمایند. در ادامه جداول مربوط به شاخص‌های نیکویی برازش مدل پیشنهادی آورده شده است.

جدول ۳ نتایج ارزیابی برازش الگوی پیشنهادی بر اساس شاخص‌های برازندگی نشان می‌دهد. همان‌گونه که در **جدول ۳** آمده است، با توجه به شاخص‌های ارزیابی برازندگی مدل اندازه‌گیری به ویژه نسبت مجذور کای بر درجات آزادی (۱/۸۷)، شاخص نیکویی برازش، GFI (۰/۹۵)، شاخص برازندگی تطبیقی، CFI (۰/۹۳)، شاخص برازندگی تطبیقی، NFI (۰/۸۲)، شاخص توکر-لوپس، TLI (۰/۹۱) و شاخص جذر میانگین مجذورات خطای تقریب، RMSEA (۰/۰۸) مدل اندازه‌گیری عوامل مکنون از برازندگی وروایی‌سازه خوبی برخوردار است.

در **جدول ۴** وزن‌های رگرسیونی کلیه روابط بین متغیری متغیرهای پیش‌بین و ملاک آورده شده است. در این بین مؤلفه‌های سبک دلبستگی، سبک دلبستگی ایمن بیشترین وزن را با میزان برآورد استاندارد شده ۰/۶۸ دارد. همچنین در بین مؤلفه‌های بهزیستی معنوی، ارتباط با خدا بیشترین وزن را که عبارت است از ۱/۱۲ دارا می‌باشد. در بین مؤلفه‌های ارزش‌های اخلاقی، مراقبت با ۱/۰۲ برآورد استاندارد شده بیشترین میزان تبیین را داراست. تمامی روابط ذکر شده در **جدول ۴** به جز ضریب سبک دلبستگی بر بهزیستی معنوی بر به طور معناداری به تبیین رابطه می‌پردازند. لازم به ذکر است که با توجه به این که میزان برآورد غیر استاندارد شده روابط ابتدایی متغیرهای پیش‌بین یعنی سبک دلبستگی به سبک دلبستگی دوسوگرا، در جهت‌گیری زندگی به نگرش‌های خوش‌بینانه، بهزیستی معنوی به ارتباط خود و ارزش‌های اخلاقی به انصاف در مدل برابر با ۱ فرض می‌شود، میزان سطح معناداری خطای استاندارد (S.E.) و باقیمانده تقسیم وزن رگرسیون برآورد شده بر خطای استاندارد تخصیص داده شده (C.R.) عنوان نمی‌گردد.

بحث

نتایج تحلیل روابط ساختاری در قالب روابط موجود در مدل بدین گونه تشریح می‌گردد؛ از جمله یافته‌های مهم پژوهش حاضر ارتباط معنادار سبک دلبستگی و ارزش‌های اخلاقی در نوجوانان بدسرپرست است. نتایج یافته‌های حاضر با پژوهش‌های حسن‌نیا، خرمایی و شیخ‌الاسلامی (۱۳۹۴)، رابینسون و همکاران (۲۰۱۵) و کولوا و همکاران (۲۰۱۳) همخوان می‌باشد (۱۹، ۲۹، ۳۰). در تبیین این یافته‌ها می‌توان اینگونه عنوان کرد که رشد مدل‌های ذهنی یا ابراز دلبستگی در نوجوانان بدسرپرست نشأت گرفته از رابطه اولیه بین کودک و مراقب است که خارج از آگاهی فرد اتفاق می‌افتد و رفتارها و احساسات و نوع باور و نگرش او را در

از ارزش‌های اخلاقی را در وجود خود نهادینه می‌سازند. اما یک مظهر دل‌بستگی غیر قابل دسترس، در مواقع مورد نیاز منجر به ناایمنی دل‌بستگی می‌شود و فرایندهای روانی رفتاری را به راه می‌اندازد که می‌تواند سازگاری فردی، ثبات و نظم جویی را به خطر اندازد. افراد دارای سبک دل‌بستگی اجتنابی با احساس ناتوانی در هماهنگی با موقعیت‌ها، فرایندهای شناختی را برای دفاع در برابر عواطف به کار می‌برند و افراد دل‌بسته دوسو گرا با عدم تعادل در احساسات و تعارضات، فرایندهای عاطفی را در برابر توانایی شناختی خود به کار می‌برند و در این راستا توان مقابله با تنیدگی‌های اجتماعی را نخواهند داشت که این امر نشأت گرفته از چارچوب و انتظارات ذهنیشان از جهت‌گیری‌های زندگی است؛ لذا این افراد به عدم ارزیابی مثبت در مورد خودشان و دیگران گرایش می‌یابند و به دلیل زندگی با والد بدسرپرست در وابستگی با او دچار تعارض و دوگانگی قرار گرفته و در برطرف ساختن نیازهای خود با آن منبع، دچار سرخوردگی شده و در نتیجه بهزیستی خود را از دست می‌دهند و در این زمان فرد یافته‌های خود را به دیگر منابع دل‌بستگی من جمله خالق هستی انتقال داده؛ لیکن طبیعی به نظر می‌رسد که رشد ارزش‌های اخلاقی که در گرو ارتباط و مناسبات اجتماعی همه جانبه است از مسیر اصلی خود منحرف گشته و رفتارهای فرد را جهت می‌دهد.

نتیجه‌گیری

در نهایت امر با توجه به شرح فوق می‌توان چنین گفت که نتایج مدل ساختاری به طور کامل بیانگر انطباق کامل داده‌ها با مدل ارائه شده می‌باشد؛ لذا می‌توان به این اجماع رسید که کودکان و نوجوانان بدسرپرست واقعیت تلخ جامعه امروز هستند که عدم تأمین نیازهای روحی و عاطفی این فرزندان تأثیرات نا مطلوبی را در تداوم زندگی آنها بر جای می‌گذارد. بدسرپرستی یک معضل اجتماعی پیچیده و چند وجهی است و خانواده به عنوان منشأ و پایه هر اجتماع بزرگ به واسطه چارچوب و سازمان دادن به نظام دل‌بستگی سهم مهمی در این بین بر عهده دارد. از طرفی یکی از مسائل مهم که نشأت گرفته از دل‌بستگی است موضوع ارزش‌ها است. ارزش‌ها به مثابه پدیده‌های اجتماعی نقش اساسی در شکل‌گیری، کنترل، پیش‌بینی کنش‌ها و گرایش‌های افراد جامعه دارند و عنصری مرکزی در ساختار فرهنگی جوامع به شمار می‌روند و موجب استحکام و انتظام جامعه در سطح وسیعی می‌گردند؛ لذا از آنجا که نوجوانان در هر کشوری جزء سرمایه‌های آن کشور محسوب می‌شوند بی‌توجهی به نیازهای عاطفی و روحی آنان تأثیر سوپی بر بهداشت جامعه خواهد داشت و توجه به آن یک ضرورت انکار ناپذیر است؛ لذا به مسئولان امر پیشنهاد می‌گردد جهت رشد ارزش‌های اخلاقی در جامعه به تهیه و اجرای برنامه‌های مداخله‌ای و پیشگیرانه مبتنی بر ساخت دل‌بستگی ایمن، همت گمارده که این امر بدون شک اثر بخشی قابل توجهی بر جهت‌گیری زندگی، بهزیستی معنوی و در نهایت ارزش‌های اخلاقی خواهد داشت. از محدودیت‌های این پژوهش علاوه بر محدودیت نمونه مورد بررسی، توجه لازم و ضروری به این نکته است؛ که مدل ساختاری ارائه شده در پژوهش، ناظر بر روابط ساختاری بین تعدادی از عوامل مرتبط

اخلاقی رفتار کنند از طرفی انسان‌ها نیازهای انکار نشدنی فرا مادی دارند که نقش مهمی در رشد شخصیت، منش و ارزش‌های اخلاقی فرد ایفا می‌کند و چنان چه افراد به تأمین نیازهای فرا مادی بپردازند؛ بینش روشن‌تری نسبت به زندگی پیدا کرده و در زندگی خود دارای جهت‌گیری مثبت می‌شوند. بدین ترتیب افرادی که در زندگی خود دارای جهت‌گیری مثبت هستند نسبت به دیگران و مهارت‌های خود دیدگاه خوشبینانه دارند و لذا از آن جهت که سرمایه‌های ذهنی خود را صرف عواطف و هیجان‌های منفی نمی‌کنند به شیوه موثری به رشد فضیلت‌های اخلاقی خود پرداخته و اصطلاحاً اخلاق را برای خود اخلاق می‌خواهند؛ که این امر در فرزندان که در محیط خالی از عشق و دل‌بستگی خانوادگی و در فضای ناامن و بحرانی بزرگ و تربیت شده‌اند رشد پیدا نکرده است. در ادامه نتایج، معادلات ساختاری، مربوط به داده‌ها، مبنی بر برازش مناسب مدل روابط ساختاری سبک دل‌بستگی، بهزیستی معنوی، جهت‌گیری زندگی و ارزش‌های اخلاقی در نوجوانان بدسرپرست نشان داد که مدل از برازش خوبی با داده‌ها برخوردار است و شاخص‌های برازش مدل در وضعیت مطلوبی می‌باشند و مدل ارائه شده با یافته‌های حسن‌نیا، خرمایی و شیخ‌الاسلامی (۱۳۹۴)، رابینسون و همکاران (۲۰۱۵)، کولوا و همکاران (۲۰۱۳)، بامستیرگر و همکاران (۲۰۱۳)، بدری (۱۳۹۱) و مرکولا (۲۰۰۲) همخوان می‌باشد (۱۹، ۲۹-۳۳). در تبیین یافته‌های فوق چنین می‌توان عنوان نمود که امنیت را می‌توان به عنوان هسته نظام دل‌بستگی در روابط بزرگسالی توصیف کرد. والدین کودکان دل‌بسته ایمن هماهنگ در معنا دادن به احساسات و سیگنال‌های بدنی کودکان باعث ایجاد خودآگاهی، استقلال، رشد روانی، ایجاد روابط دوستانه، حس شایستگی و پذیرش خود در فرزندان می‌شوند؛ لذا یک فرد دل‌بسته ایمن می‌تواند عملکرد شایسته‌ای را در روابط بین فردی داشته و روابط را بر پایه برد برد بنا سازد و احساس شایستگی مثبت را نسبت به خود و دنیای اطراف تجربه نماید. این نگرش و شناخت موجب ارزیابی و انتظارات مثبت از نتایج و پیامدها می‌گردد؛ لذا در رویارویی با دشواری‌ها به دنبال کردن هدف‌های با ارزش خود ادامه می‌دهند و خود و حالت‌های شخصیشان را تنظیم می‌کنند تا اینکه بتوانند به هدف‌های خود برسند؛ بر این اساس افرادی که دارای جهت‌گیری مثبت هستند در روابطشان تعهد بیشتری را احساس می‌کنند و لذا در جهت بهزیستی معنوی تلاش می‌کنند در این راستا دل‌بستگی ایمن با نقش واسطه‌ای احساسات، تنظیم هیجانات و انعطاف‌پذیری زمینه ساز بهزیستی معنوی می‌گردد. افرادی که از سبک ایمن برخوردارند دارای هوش هیجانی بالایی بوده و می‌توانند به مدیریت هیجان‌ها پرداخته و به تصمیم‌گیری‌های مؤثر در زندگی دست زده و با به کارگیری راهبردهای مقابله‌ای سازنده توان مقابله با تنیدگی‌ها را به طور اثربخشی داشته باشند و از آنجا که انسان به عنوان نظامی یکپارچه عمل می‌کند؛ ابعاد بهزیستی معنوی با هم در تعادل و هم پوشی قرار گرفته و رضایت، هدفمندی و در نهایت سلامت معنوی را در پی خواهد داشت و از آن جایی که بهزیستی معنوی نقش اساسی در شکل‌گیری گرایش‌ها و ارزش‌های اخلاقی افراد جامعه دارند؛ افراد دل‌بسته ایمن به واسطه استحکام خلاء‌ها و نیازهای عاطفی و روحی از جانب والدین پایگاه محکمی

سپاسگزاری

بدین وسیله نویسندگان بر خود لازم می‌دانند از کلیه افرادی که آنان را در جهت اجرای پژوهش یاری نمودند کمال تشکر و قدردانی را داشته باشند.

با ارزش‌های اخلاقی است و عوامل متعدد دیگری نیز وجود دارد که با آن همبسته هستند ولی نقش آن‌ها در این پژوهش مورد واریسی قرار نگرفته است؛ لذا لزوم رعایت احتیاط در تعمیم نتایج بالینی بایستی مد نظر قرار گیرد.

References

1. Eslami R, Hashemian P, Jarahi L, ModaresGhoravi M. Effectiveness of Group Reality Therapy on Happiness and Quality of Life in Unsupervised Adolescents in Mashhad. *Med J Mashhad Univ Med Sci*. 2013;56(5):300-6.
2. Blechman EA, Delamater AM. *Emotions and the Family: For Better or for Worse*: Routledge; 2013
3. Caruthers AS, Van Ryzin MJ, Dishion TJ. Preventing high-risk sexual behavior in early adulthood with family interventions in adolescence: outcomes and developmental processes. *Prev Sci*. 2014;15 Suppl 1:S59-69. DOI: [10.1007/s11121-013-0383-9](https://doi.org/10.1007/s11121-013-0383-9) PMID: [23536124](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/23536124/)
4. Okorodudu GN. Influence of parenting styles on adolescent delinquency in delta central senatorial district. *Educ J Counsel*. 2010;3(1):58-86.
5. Bögels S, Restifo K. An Evolutionary Perspective on Parenting and Parenting Stress. *Mindful Parenting: A Guide for Mental Health Practitioners*. New York, NY: Springer; 2014. p. 15-39.
6. Joussemet M, Mageau GA, Koestner R. Promoting Optimal Parenting and Children's Mental Health: A Preliminary Evaluation of the How-to Parenting Program. *J Child Fam Stud*. 2014;23(6):949-64. DOI: [10.1007/s10826-013-9751-0](https://doi.org/10.1007/s10826-013-9751-0)
7. Besharat A, Shalchi B. Attachment styles and coping with stress. *J Iranian Psychol*. 2007;3:225-35.
8. Seddigh Arfaei F, Najaryan Z. The Relationship among Attachment Styles & Assertiveness among University Students. *Rooyesh-e-Ravanshenasi*. 2016;4(4):35-48.
9. Blue CL. Commentary on "the brief serenity scale: a psychometric analysis of a measure of spirituality and well-being". *J Holist Nurs*. 2009;27(1):17-8. DOI: [10.1177/0898010109332760](https://doi.org/10.1177/0898010109332760) PMID: [19307454](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/19307454/)
10. Gomez R, Fisher JW. Domains of spiritual well-being and development and validation of the Spiritual Well-Being Questionnaire. *Pers Individ Differ*. 2003;35(8):1975-91. DOI: [10.1016/S0191-8869\(03\)00045-X](https://doi.org/10.1016/S0191-8869(03)00045-X)
11. Gomez R, Fisher JW. Item response theory analysis of the spiritual well-being questionnaire. *Pers Individ Differ*. 2005;38(5):1107-21. DOI: [10.1016/j.paid.2004.07.009](https://doi.org/10.1016/j.paid.2004.07.009)
12. Steger MF, Oishi S, Kesebir S. Is a life without meaning satisfying? The moderating role of the search for meaning in satisfaction with life judgments. *J Posit Psychol*. 2011;6(3):173-80.
13. King LA, Hicks JA, Krull JL, Del Gaiso AK. Positive affect and the experience of meaning in life. *J Pers Soc Psychol*. 2006;90(1):179-96. DOI: [10.1037/0022-3514.90.1.179](https://doi.org/10.1037/0022-3514.90.1.179) PMID: [16448317](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/16448317/)
14. Nasiri H, Jokar B. Meaning in life, hope, life satisfaction and mental health in woman. *Journal of research woman*. *Women Dev Polit*. 2008;1(2):157-76.
15. Mahdavi M, Zarei A. Factors affecting the tendency of teenagers to moral values (Case Study guidance Students of Hamedan Province). *Sociol Stud Iran*. 2012;2(7):1-21.
16. Hiebler-Ragger M, Falhansl-Scheinecker J, Birnhuber G, Fink A, Unterrainer HF. Facets of Spirituality Diminish the Positive Relationship between Insecure Attachment and Mood Pathology in Young Adults. *PLoS One*. 2016;11(6):e0158069. DOI: [10.1371/journal.pone.0158069](https://doi.org/10.1371/journal.pone.0158069) PMID: [27336471](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/27336471/)
17. Sirois FM, Millings A, Hirsch JK. Insecure attachment orientation and well-being in emerging adults: The roles of perceived social support and fatigue. *Pers Individ Differ*. 2016;101:318-21. DOI: [10.1016/j.paid.2016.06.026](https://doi.org/10.1016/j.paid.2016.06.026)
18. Mohr JJ. Daily Heterosexism Experiences and Well-Being Among LGB Young Adults: The Moderating Role of Attachment Style. *J Counsel Psychol*. 2016;63(1):76-86. DOI: [10.1037/cou0000115](https://doi.org/10.1037/cou0000115)
19. Robinson JS, Joel S, Plaks JE. Empathy for the group versus indifference toward the victim: Effects of anxious avoidant attachment on moral judgment. *J Exp Soc Psychol*. 2015;56:139-52. DOI: [10.1016/j.jesp.2014.09.017](https://doi.org/10.1016/j.jesp.2014.09.017)
20. Akbari M. *Incompatibility of children and adolescents*. Tehran: Roshd and Tosee 2005.
21. Bryman A. *Social research methods*. Oxford Oxford university press; 2015.
22. Hazan C, Shaver P. Romantic love conceptualized as an attachment process. *J Pers Soc Psychol*. 1987;52(3):511-24. PMID: [3572722](https://pubmed.ncbi.nlm.nih.gov/3572722/)
23. Taheri M, Taheri M, Movallali G, Rahgozar M, Arshi B. Correlation between mother's attachment style and social maturity of their educable mentally retarded sons in Shiraz's secondary schools (2008-2009). *Hakim Res J*. 2010;13(2):99-107.
24. Scheier MF, Carver CS, Bridges MW. Distinguishing optimism from neuroticism (and trait anxiety, self-mastery, and self-esteem): a reevaluation of the Life

- Orientation Test. *J Pers Soc Psychol.* 1994; 67(6):1063-78. [PMID: 7815302](#)
25. Scheier MF, Carver CS. Optimism, coping, and health: assessment and implications of generalized outcome expectancies. *Health Psychol.* 1985;4(3): 219-47. [PMID: 4029106](#)
26. Kajbaf M, Seyed Oreyzi Samani H, Khodabakhshi M. Standardization, Reliability, and Validity of Optimism Scale in Esfahan and a Survey of Relationship between Optimism, Selfmastery, and Depression. *Psychol Stud.* 2006;2(1-2):51-68.
27. Haidt J, Graham J. When Morality Opposes Justice: Conservatives Have Moral Intuitions that Liberals may not Recognize. *Soc Just Res.* 2007;20(1):98-116. [DOI: 10.1007/s11211-007-0034-z](#)
28. Seifi Ghozlu S, Hamidi O, Sharifi G, Khalili S. Investigation of Effectiveness of Life Skills Training on Marital Satisfaction. *Family Counseling and Psychotherapy. Invest Effect Life Skills Train Marit Satisf.* 2015;5(1):116-30.
29. Hassannia S, Khormae F, Sheykholeslami R. The causal relationship of attachment styles with moral foundations through the mediation of moral identity. *Soc Psychol Res.* 2015;18:75-98.
30. Koleva S, Selterman D, Iyer R, Ditto P, Graham J. The Moral Compass of Insecurity: Anxious and Avoidant Attachment Predict Moral Judgment. *Soc Psychol Pers Sci.* 2014;5(2):185-94. [DOI: 10.1177/1948550613490965](#)
31. Baumsteiger R, Chenneville T, McGuire JF. The Roles of Religiosity and Spirituality in Moral Reasoning. *Ethics Behav.* 2013;23(4):266-77. [DOI: 10.1080/10508422.2013.782814](#)
32. Mercola J. Optimism may protect against heart disease. *Psychosom Med.* 2002;82:102- 11.
33. Badri Gargari F. The relationship between intrinsic religious orientation and behavior, physical health, mental, spiritual and evaluated by challenging role. *J Rahbord Farhang.* 2013;5(20):67-82.